

DIONISIE PECURARIU

de CORNELIU N. MATEESCU

S-au împlinit 110 ani de la nașterea lui Dionisie Pecurariu, maestrul desenului arheologic din România. Crescut într-un mediu rural idilic, a putut să-și dezvolte de timpuriu deosebitul talent la desen și pictură. Astfel, chiar din primele clase de liceu a contribuit cu material ilustrativ la aranjamentul Muzeului din Deva, condus de profesorul său Téglassi Gabor.

DIONISIE PECURARIU

(Vinerea, 1. III. 1876 — București, 4.IV. 1960).

Lipsurile materiale și sănătatea precară l-au silit în 1893 să întrerupă școala pentru a se putea întreține. În acest timp a continuat, după puteri, să-și exercite și valorifice talentul efectuând diferite lucrări de artă plastică și artă aplicată. Cu puținii bani agonisii, a plecat în 1896 la Viena¹ înscriindu-se la Kunstgewerbe Schule spre a învăța desenul de la cei mai de seamă maeștri. În 1900, absolvind Școala „cu distincție”, i se deschidea acl un viitor luminos. Dar, în locul acestuia, a preferat să-și servească țara lucrând în România, unde timp de patru ani s-a perfecționat în arta populară la Școala Ceramică de la Tg. Jiu²,

¹ Dionisie Pecurariu, *Autobiografie*, p. 1 (Ms. nedatat, aflat în păstrarea autorului acestui articol).

² Iuliu Molsil, *Arta decorativă în ceramica românească*, București, 1931, p. 10.

atunci înflințată. Unele compoziții trimise la câteva Expoziții din București au fost premiate și l-au făcut cunoscut aducându-i în 1905 numirea ca desenator la Muzeul de Artă Națională, iar după aceea, în 1907, a fost avansat ca desenator la Casa Artelor³.

În 1909, Dionisie Pecurariu a fost numit prin concurs desenator la Muzeul Național de Antichități (devenit în 1956 Institutul de Arheologie). Utilizat din primul moment de Gr. G. Tocilescu și la săpăturile de la Adamclisi⁴ a adus idei noi în cartografia și desenul arheologic, ridicând planuri și reproducind în peniță sau culoare „monumentele” descoperite.

În 1911, prin venirea lui Vasile Pârvan la conducerea muzeului, cercelările și săpăturile au luat o dezvoltare fără precedent, mai ales în Dobrogea. Se sapă la Ulmetum, Tomis, Gallatis, Histria etc. „În ce privește partea tehnică — seria V. Pârvan — măsurătorile și desenele, toate lucrările au fost făcute de d-l D. Pecurariu, vechiul și priceputul nostru colaborator la Muzeu...”⁵.

În 1916, la săpăturile de pe Piscul Cornișorului (Sălcuța) Ioan Andrieșescu punează baze științifice arheologiei noastre preistorice, creindu-se astfel „școala arheologică Pârvan-Andrieșescu”. Izbucnirea războiului din 1916 a întrerupt orice activitate, rehată însă după război cu o extindere necunoscută până atunci. Se cercetează și se sapă în toată țara întregită, forul conducător fiind Muzeul Național de Antichități. Săpăturile de arheologie preistorică erau dirijate de I. Andrieșescu; cele de arheologie clasică, de V. Pârvan. Rezultatele obținute încep să fie publicate în revista *Dacia* și în diferite studii sau monografii arheologice. În prefața primului volum din *Dacia*, V. Pârvan îi mulțumea lui Dionisie Pecurariu „... neobosit în a satisface toată lumea cu resursele talentului său remarcabil...”⁶, iar în prefața operei sale *Getica*, îi mulțumea pentru alegerea și desenaarea materialelor arheologice din muzee⁷. Fără a neglija studierea artei populare îndrăgite, Dionisie Pecurariu a putut publica în același timp cite ceva⁸ și a creat numeroase modele pentru școlile și atelierelor de artă populară, contribuind din plin la cunoașterea și preluarea ei în țară și peste hotare⁹.

Deși pensionat în 1938, Dionisie Pecurariu, în afara lucrărilor pe care le continua la muzeu, desenează pentru Seminarul de arheologie preistorică de la Facultatea de Litere colaborând și la un *Album de preistorie generală și antichități naționale* întocmit de I. Andrieșescu¹⁰; din păcate, manuscrisul și desenele aproape gata de tipar s-au mistuit în bombardamentul de la facultate din 1944.

După 1948, cercetările și săpăturile arheologice au luat o mare extensiune. Maestrul Pecurariu, revenit în cadrul muzeului da, ca și până aci, toată puterea de muncă și de creație. Trăind numai pentru arta sa, timp de 51 de ani a fost colaborator la cele mai de seamă publicații de arheologie. Desenele lui, adesea lipsite de semnătură, se recunosc ușor atât prin redarea corectă a materialului din care a fost lucrat „monumentul” cît și prin reproducerea fidelă a detaliilor acestuia, azi umbrite de patina vremii¹¹. Multe observații, înregistrate de-a lungul anilor, le-a sintetizat într-o lucrare *Originea artei*, rămasă doar manuscris¹²!

O bună parte din datele arheologiei noastre care vor înfrunța timpul se vor cunoaște în adevărata lor lumină prin creațiile lui Dionisie Pecurariu — adevărate comori de artă arheologică!

³ Dionisie Pecurariu, *op. cit.*, p. 1.

⁴ Corneliu N. Mateescu, SCIA, seria artă plastică, 17, 1970, 2, p. 282 — 283.

⁵ Vasile Pârvan, *Raport asupra activității Muzeului Național de Antichități în cursul anului 1915*, București, 1916, p. 8.

⁶ Vasile Pârvan, *Dacia. Recherches et découvertes archéologiques en Roumanie*, 1, 1924, p. VII.

⁷ Vasile Pârvan, *Getica. O protoistorie a Daciei*, București, 1926, p. 2.

⁸ Dionisie Pecurariu, *Luceafărul. Revistă pentru literatură, artă și știință*, 13, 1914, 7, p. 198 — 203.

⁹ Marcela Foșca, Corneliu N. Mateescu, *RevMuzMon*, Muzeu, 5, 1982, p. 70.

¹⁰ Corneliu N. Mateescu și Mircea Petrescu-Dâmbovița, *Revista de Preistorie și Antichități naționale*, 2 — 4, 1940, p. 59.

¹¹ Corneliu N. Mateescu, *RevMuz*, 2, 1965, 3, p. 241.

¹² Corneliu N. Mateescu, SCIA, seria artă plastică, *op. cit.*, p. 288.